

Sygn. akt I A Ca 712/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Magdalena Pankowiec
Sędziowie	:	SA Krzysztof Chojnowski (spr.) SA Jarosław Marek Kamiński
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2012 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Banku (...) S.A. w W.**

przeciwko **P. S. i E. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanych**

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 27 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 1658/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanych na rzecz powódki kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

UZASADNIENIE

Powód (...) Banku (...) Spółka Akcyjna w W. wnosił o zasądzenie od pozwanych P. S. i E. S. solidarnie kwoty 324.606,87 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 września 2011 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku uwzględnił powództwo wraz z kosztami procesu.

W sprzeciwie od tego nakazu zapłaty pozwani domagali się odrzucenia pozwu i umorzenia postępowania wskazując, że poprzednik prawny powoda wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, któremu Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 27 marca 2007 roku w sprawie II Co 902/07 nadał klauzulę wykonalności i na tej podstawie

poprzednik prawny powoda prowadził egzekucję z majątku pozwanych, a zgłoszone przez powoda roszczenie nie uwzględnia kwot uzyskanych w toku tej egzekucji.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 324.606,87 złotych wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 1 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty i obciążył solidarnie pozwanych kosztami procesu.

Sąd ten ustalił, że w dniu 27 października 2004 roku pozwani P. S. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe (...) P. S. w B. oraz E. S. zawarli z Bankiem Spółdzielczym w Z. umowę nr (...) o kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 220.000 złotych. Pozwani zobowiązali się do spłaty kredytu do dnia 26 października 2005 roku. Na podstawie aneksów do tej umowy kwotę kredytu podwyższono do 280.000 złotych, zmieniając jednocześnie termin spłaty kredytu na dzień 28 lutego 2006 roku.

Sąd I instancji ustalił też, że pozwani nie wywiązali się z obowiązku spłaty kredytu i w dniu 8 marca 2007 roku >

Nadto Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 30 listopada 2010 roku (...) Banku (...) Spółka Akcyjna w W. i P.- (...) Bank Spółdzielczy w Z. zawarli umowę cesji wierzytelności nr (...), na podstawie której zbywca P.- (...) Bank Spółdzielczy w Z. sprzedał nabywcy (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej w W. między innymi wierzytelność wobec PPUH (...) w kwocie 204.476,13 złotych kapitału na dzień 29 listopada 2010 roku włącznie, oraz 120.130,74 złotych odsetek do 29 grudnia 2010 roku włącznie. Pismami z dnia 16 grudnia 2010 roku powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 324.606,87 złotych wraz z dalszymi ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 listopada 2010 roku do dnia zapłaty.

Sąd I instancji ustalił również, że pismem z dnia 20 grudnia 2010 roku P.- (...) Bank Spółdzielczy w Z. wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku T. Ż. na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. umorzył postępowanie egzekucyjne wszczęte przeciwko P. S. i E. S..

W tych okolicznościach Sąd I instancji uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutu powagi rzeczy osądzonej Sąd Okręgowy zaznaczył, że powaga rzeczy osądzonej jest atrybutem wyłącznie wyroków (art. 366 k.p.c.) oraz postanowień rozstrzygających istotę sprawy w postępowaniu nieprocesowym, a więc orzeczeń merytorycznych (art. 366 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). W postępowaniu klauzulowym, mimo że ma ono charakter autonomiczny, w którym sąd bada - w przypadkach, gdy mają zastosowanie art. 786-786² k.p.c., art. 788 § 1 k.p.c., art. 783 § 1 k.p.c., art. 787-787¹ k.p.c. lub art. 792 k.p.c. - zagadnienia materialnoprawne, nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania sprawy cywilnej ("osądzenia sprawy"). W konsekwencji uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do odrzucenia pozwu.

Dalej Sąd I instancji wskazał, że pozwani nie kwestionowali skuteczności i ważności umowy cesji wierzytelności z dnia 30 listopada 2010 roku zawartej przez P.- (...) Bank Spółdzielczy w Z. i powoda. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego podkreślił, że niedopuszczalne jest nadanie na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności na rzecz nie będącego bankiem nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, także po zaopatrzeniu go w sądową klauzulę wykonalności.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zaznaczył, że pozwani nie wykazali, iż kwota dochodzona pozwem jest zawyżona. Stwierdził, że kwota pochodząca z licytacji mieszkania pozwanych została przeznaczona na zaspokojenie roszczeń wierzycieli pozwanych, ale postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawie II Co 2048/08 wskazuje, że w wyniku podziału kwoty 132.348 złotych uzyskanej ze sprzedaży w drodze licytacji ograniczonego prawa rzeczowego poprzednikowi prawnemu powoda wypłacono kwotę 108.098,55 złotych, która służyła częściowemu pokryciu odsetek. Z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku T. Ż. wynika, że wierzytelność przysługująca poprzednikowi prawnemu powoda na datę umorzenia postępowania egzekucyjnego wynosiła łącznie 345.979,84 złotych.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał art. 509 § 1 k.c. O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 k.c., zgodnie z datą z wezwania do zapłaty z dnia 16 grudnia 2010 roku. O kosztach procesu rozstrzygnął zaś w oparciu o art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyli apelacją pozwani zarzucając naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności:

1. art. 366 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że w sprawie między stronami nie nastąpiła powaga rzeczy osądzonej,
2. art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez nie odrzucenie pozwu mimo, że powód wystąpił do sądu z pozwem o zapłatę w sytuacji gdy winien wystąpić z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu jako nabywca wierzytelności od swojego poprzednika prawnego.

Wskazując na powyższe wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe, znajdujące potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za własne, godząc się także z wyprowadzonymi na ich podstawie wnioskami i oceną prawną.

Bezzasadnie apelujący zarzucają Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 366 k.p.c.

Z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. wynika, że sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. W takim bowiem wypadku istnieje powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), a ponowne orzekanie o tym samym roszczeniu pomiędzy tymi samymi stronami stanowi uchybienie prowadzące do nieważności postępowania (art. 379 pkt 3 k.p.c.).

Zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny korzysta z powagi rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Przepis ten zakłada przedmiotową i podmiotową tożsamość dwóch orzeczeń i dopiero kumulacja tych elementów pozwala na stwierdzenie, że doszło do powtórnego wydania orzeczenia w tej samej sprawie (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 roku, I CSK 479/06, LEX nr 253401). Przedmiot rozstrzygnięcia sądu pozostaje w ścisłym związku z przedmiotem procesu cywilnego, za który uznać trzeba potrzebę ustosunkowania się przez sąd do sformułowanych przez powoda żądań (petitum), zaś podstawę sporu kształtują przede wszystkim okoliczności uzasadniające żądanie (causa petendi). Sam przedmiot rozstrzygnięcia wynika z sentencji orzeczenia, ale art. 366 k.p.c. wskazuje na istotny związek, jaki zachodzi pomiędzy żądaniem a jego podstawą, jest bowiem oczywiste, że żadne orzeczenie sądowe nie jest abstrakcyjne. Decydująca dla oceny jest zatem nie tylko tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie po raz pierwszy i w sprawie później ponownie osądzonej, lecz również tożsamość okoliczności faktycznych, z których wynika w jednej i drugiej sprawie roszczenie procesowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1971 roku, II CZ 59/71, OSNC 1971/12/226) oraz zbieżność podstawy prawnej obu porównywanych rozstrzygnięć (por. zwłaszcza postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1997 roku, I CKU 65/96, LEX nr 29569, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1967 roku, I CR 570/66, OSP 1968/7-8/158). Tożsamość podmiotowa orzeczeń - podlega, co do zasady, ocenie poprzez porównanie ich treści i stwierdzenie na tej podstawie, kto występował jako strona bądź uczestnik postępowania według stanu na dzień wydania pierwszego prawomocnego orzeczenia. Nie oznacza to jednak, że powaga rzeczy osądzonej musi ograniczać się tylko do tych osób.

Mimo braku wyraźnego zastrzeżenia w art. 366 k.p.c., uznać należy, że zasada de eadem re bis ne sit actio rozciąga się także na inne osoby, jak w szczególności następcy prawni stron lub uczestników. Nie można bowiem dopuścić do wydania różnych orzeczeń w tym samym przedmiocie tylko dlatego, że różne są osoby prowadzące dawniej osądzony i nowy spór (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1951 roku, C 689/50, OSNC 1952/1/3).

Przede wszystkim zważyć należy, że powaga rzeczy osądzonej odnosi się tylko do tych orzeczeń, które zawierają osądzenie sprawy, a więc orzeczeń merytorycznych rozstrzygających sporny stosunek prawny. W procesie taki charakter, oprócz wyroków, posiadają nakazy zapłaty, do których stosuje się odpowiednio przepisy o wyrokach (art. 353² k.p.c.). Nakaz zapłaty, przeciwko któremu nie wniesiono skutecznie zarzutów, czy sprzeciwu ma skutki prawomocnego wyroku (art. 494 § 2 k.p.c. oraz art. 504 § 2 k.p.c.). Powaga rzeczy osądzonej jest także atrybutem postanowień wydanych w postępowaniu nieprocesowym, orzekających co do istoty sprawy (art. 518 k.p.c.). Zakres orzeczeń korzystających z powagi rzeczy osądzonej jest więc węższy niż orzeczeń wyposażonych w moc wiążącą. Moc wiążąca, w świetle art. 365 § 1 k.p.c., odnosi się bowiem do wszystkich orzeczeń.

Powagi rzeczy osądzonej nie stwarza postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Z art. 786² § 1 k.p.c. wynika, że w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, sąd bada, czy dłużnik poddał się egzekucji oraz czy roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem lub z zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z tej czynności. Badanie przez sąd, czy bankowy tytuł egzekucyjny został wystawiony zgodnie z art. 96-98 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2002 roku, Nr 72, poz. 665 ze zm.) nie jest jednak osądzeniem sprawy. W tym przypadku sąd nie rozpoznaje merytorycznie sprawy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 lipca 2003 roku (II CKN 363/01, LEX nr 82280) stwierdzając, że bankowy tytuł wykonawczy (bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności) nie stwarza stanu powagi rzeczy osądzonej.

Powód, który na podstawie umowy cesji nabył od P.- (...) Banku Spółdzielczego w Z. wierzytelność objętą bankowym tytułem egzekucyjnym nr (...) z dnia 8 marca 2007 roku zaopatrzonej w klauzulę wykonalności na rzecz P.- (...) Banku Spółdzielczego w Z. postanowieniem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 27 marca 2007 roku mógł dochodzić tej wierzytelności w drodze powództwa przeciwko pozwanym.

Powód, który nie jest bankiem, nie mógł uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. Zagadnienie dopuszczalności nadawania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu na rzecz nabywcy wierzytelności objętej tym tytułem Sąd Najwyższy podjął w uchwale z dnia 18 kwietnia 1996 roku (III CZP 194/95, OSNC 1996/7-8/101) stwierdzając, że art. 788 § 1 k.p.c. nie stanowi podstawy do nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu na rzecz nabywcy uprawnienia stwierdzonego tym tytułem. Z uzasadnienia tej uchwały wynika, że z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi wykonawczemu wystawionemu przez bank wystąpił podmiot nie będący bankiem, który nabył od tego banku wierzytelność stwierdzoną tym tytułem. Aktualność tego poglądu pod rządami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 kwietnia 2004 roku (III CZP 9/04, OSNC 2005/6/98) wskazując, że niedopuszczalne jest nadanie na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności na rzecz nie będącego bankiem nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, także po zaopatrzeniu w sądową klauzulę wykonalności. Uzasadniając to stanowisko Sąd Najwyższy wskazał, że bankowy tytuł egzekucyjny stanowi przywilej banków, polegający na ułatwieniu im dochodzenia swoich wierzytelności wynikających z dokonywanych czynności bankowych. Umożliwienie nadawania klauzuli wykonalności bankowym tytułom egzekucyjnym na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. na rzecz nabywcy wierzytelności bankowej stwierdzonej tym tytułem, oznaczałoby naruszenie przywileju przyznanego tylko bankom na rzecz wszystkich nabywców takiej wierzytelności. Byłoby to nie do pogodzenia z kwalifikowanym i wyjątkowym charakterem tego przywileju. W zakresie tym art. 96-97 Prawa bankowego z 1997 roku stanowią *lex specialis* w stosunku do art. 788 § 1 k.p.c. Na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego może

być prowadzona jedynie egzekucja wierzytelności bankowej i tylko na rzecz banku, po nadaniu na jego rzecz sądowej klauzuli wykonalności. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ten pogląd.

Przedstawione powyżej argumenty prowadzą do wniosku, że w sprawie nie było podstaw do odrzucenia pozwu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.), zarzuty apelacji są zatem chybione, a Sąd I instancji słusznie uwzględnił powództwo.

Z tych względów apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych zarzutów, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono mając na uwadze wynik tego postępowania oraz treść art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c. Pozwani przegrali sprawę w postępowaniu odwoławczym i dlatego zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. powinni zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty postępowania odwoławczego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika, określone zgodnie ze stawkami wymienionymi w § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).